

STÖDFÖRENINGEN FÖR RELIGIONERS OFFER

Utredning 2/2013

Joni Valkila, Jari-Pekka Peltoniemi

UTREDNINGSARBETE ÅT BARNOMBUDSMANNEN
I FINLAND:

ALLVARLIGA BRISTER INOM JEHOVAS
VITTNEN GÄLLANDE BARNENS RÄTTIGHETER

INNEHÅLL

Sammandrag	3
1.Inledning	4
2.Några speciella drag inom samfundet Jehovas vittnen, speciellt gällande barnens rättigheter	5
3.Material och metod	6
4.Före detta Jehovas vittnens berättelser och framkomna problem ur barnperspektiv	7
4.1. Rädslan för onda andar	7
4.2. Rädsla för Harmagedon	8
4.3. Rädslan för förföljelse	9
4.4. Predikoarbetet från dörr till dörr	9
4.5. Mötesplikt	10
4.6. Fysisk aga	11
4.7. Vägra firanden	13
4.8. Ensamhet och isolering i skolan och församlingen	13
4.9. Negativ inställning mot utbildning	16
4.10. Den kontrollerade sexualiteten och tidiga äktenskap	16
4.11. Dopen	17
4.12. Utfrysning	17
4.13. Dömande kommitté	18
4.14. Tvivlet som psykisk börda och dubbellivet	19
4.15. Svårigheterna att bryta sig loss från rörelsen	20
4.16. Övriga problem	21
5. Slutsatser	22
Källor:	23

Bild på pärmen: iStockPhoto. Personen på bilden är inte relaterad till artikeln.

SAMMANDRAG

Stödföreningen för religioners offer har gjort denna utredning tillsammans med före detta medlemmar i Jehovas vittnen åt barnombudsmannen i Finland. Syftet med utredningen är att lyfta fram problematiska företeelser inom samfundet Jehovas vittnen sett ur barnets perspektiv.

Vi bad före detta Jehovas vittnen berätta om sina upplevelser under sin uppväxt. Vi fick tillåtelse att publicera 17 berättelser, och alla finns tillgängliga på vår hemsida (på finska). I detta dokument har vi analyserat problem som framkommer i berättelserna med utgångspunkt i barns rättigheter.

Flera problematiska fenomen gällande barnens rättigheter kom fram i berättelserna. Barn till Jehovas vittnen utsätts för religiös undervisning som upprätthåller rädsla. Barnen är rädda för världens undergång och att de själva eller deras närstående riskerar att dö i snart kommande Harmageddon. De föreställer sig att onda andar är verkliga, farliga och hotar dem hela tiden. Därtill lever de med rädslan att alla andra folk i världen kommer att utsätta Jehovas vittnen för förföljelse.

Många barn som växer upp i Jehovas vittnen känner sig tvingade att delta i dörrknackningen för att sprida samfundets budskap. Barnen tvingas också delta i församlingens möten, där program lämpligt för barn saknas. Många har också upplevt fysisk åga under sin uppväxt.

Jehovas vittnen strävar efter att isolera barnen och ungdomarna från utomstående umgänge. Barn som växer upp inom samfundet får inte delta i många vanliga aktiviteter, som födelsedagsfirande och idrottstävlingar, och det finns begränsningar till exempel i val av utbildning eller utövande av musik. Detta kan leda till att den växande unga människan isoleras, speciellt om han/hon även ses som "dåligt umgänge" inom samfundet.

Även individens sexualitet kontrolleras starkt inom Jehovas vittnen. Sex är tillåtet endast inom äktenskapet och även onani ses som synd, som bör erkännas inför församlingens äldste. Många unga ingår äktenskap så tidigt som i 17-18 års ålder, men kan komma till helt andra tankar senare i livet, när de mognat som personer. Skilsmässa är närmast omöjligt inom samfundet. Sexuella minoriteter lever i en mycket svår situation.

Jehovas vittnen har ett eget rättsväsende, som kan döma till hårda straff. Det hårdaste straffet är att bli utesluten ur församlingen. De uteslutna, eller de som själva lämnat samfundet, fryses ut och får inte talas med eller hälsas på. Även anhöriga förväntas bryta kontakten med en tidigare medlem. Medlemmar löper själv risk för straffåtgärder, ifall de umgås med personer som inte längre är vittnen. Även minderåriga förhör, om man misstänker att de brutit mot församlingens regler och även de kan bli uteslutna ur församlingen.

Har man vuxit upp inom Jehovas vittnen, kan det vara mycket svårt att bryta sig ur av många orsaker. Världen utanför församlingen kan verka fiendlig och banden till omvärlden kan vara svaga på grund av det isolerade livet inom församlingarna. Trots alla dessa svårigheter, är det många som i ungdoms- eller vuxenåldern lämnar samfundet av olika orsaker. Det finns en stor risk att de isolerar sig och därför behöver de stöd för att anpassa sig till samhället utanför församlingen. Många ungdomar "anpassar sig" genom att under ungdomsåren leva dubbelt, vilket förstås är mycket stressande.

"Från barndomen minns jag främst känslan av utanförskap. Minns nästan inget längre från Bibeln, men ett ställe minns jag så väl, 'ni är inte del av världen och därför hatar världen er'. Det där citatet har säkert påverkat mig djupt som barn." (Anna)

"Jag drömde redan som barn, ja fortfarande som ung vuxen om att en vacker dag kommer religionens ledning att ha studerat Bibeln så mycket, att de förstår att det inte riktigt är så som man lärt ut. Att de skulle förstå att Harmageddon inte alls kommer och vi skulle få fira jul och att man inte behöver knacka dörr... och då skulle vi få leva ett vanligt liv och tro på Gud på samma sätt som andra människor." (Alien)

1. INLEDNING

Sommaren 2013 började barnens situation inom slutna religiösa organisationer bli känd i media. Speciellt har man lyft fram omständigheterna inom Jehovas vittnen, där man inte alltid tar hänsyn till barnens rättigheter. (Turun Sanomat 2013:10)

Föreningen religioners offer och tidigare Jehovas vittnens organisation Veljesseura samt johanneksenpoika.fi har gjort denna utredning på eget initiativ åt barnombudsmannen i Finland. Syftet med utredningen har varit att samla före detta Jehovas vittnens erfarenheter ur barnens synvinkel. Vi hoppas att barnombudsmannen överväger eventuella åtgärder för främjande av barns rättigheter inom slutna religiösa organisationer, som till exempel Jehovas vittnen.

I utredningens andra kapitel hänvisar vi till vissa drag inom Jehovas vittnens samfund som lyfts fram i tidigare verk. Alla dessa drag är problematiska gällande barnens rättigheter. I kapitel tre presenterar vi materialet och metoderna vi använt. I fjärde avsnittet har vi ur vårt material lyft fram drag som är problematiska gällande barnens rättigheter. I kapitel fem presenterar vi slutsatserna vi dragit.

Bild: Joni Valkila.

Före detta medlemmars demonstration utanför en konvention. Jehovas vittnen lär sina medlemmar att undvika före detta medlemmar. Detta gäller även familjemedlemmar.

2. NÅGRA SPECIELLA DRAG INOM SAMFUNDET JEHOVAS VITTNEN, SPECIELLT GÄLLANDE BARNENS RÄTTIGHETER

Enligt en utredning gjord av Pew Forum i USA, uppvisar Jehovas vittnen några ytterligheter när det gäller religiösa företeelser. När man jämför de 12 största religiösa sammanslutningarna är medlemmar i Jehovas vittnen lägst utbildade, har lägst inkomst, ställer sig mest negativt till abort och homosexualitet, har minst medlemmar som accepterar evolutionsteorin, flest av dem som ser religionen som "det viktigaste i livet", flest av dem som tror på "änglars och demoners aktiva inverkan på världen", minst av dem som känner sig trygga från brottslighet och terrorism och flest som ber till Gud dagligen. Hela 80 % av Jehovas vittnen ser sin religion som "den enda rätta vägen, som leder till evigt liv". Bland alla undersökta religioner ansåg 24 % att den egna tron är den "enda rätta vägen". (Pew Forum 2008:119-207)

Sociologen Andrew Holden (2002:1) säger att

"Jehovas vittnen är en världsfientlig, puritansk religion, som säger sig ha monopol på sanningen." Enligt Jehovas vittnen kommer denna onda och orättvisa värld snart att ersättas av en fullkomlig, ny värld. Samfundets medlemmar väntar på att den sista striden mellan ont och gott, Harmageddon, snart ska komma och att rättvisa då kommer att segra slutgiltigt. (Holden 2002:8,9,86)

Jehovas vittnen erbjuder med sitt budskap hopp, trygghet och säkerhet för människor, som lever i en osäker värld. Budskapet har nått fram. På 140 år har Jehovas vittnen byggt upp en världsomfattande organisation, som har ungefär 8 miljoner förkunnare. Det viktigaste mötet samlar 19 miljoner deltagare. I Finland har man runt 19000 aktiva medlemmar och årets viktigaste samkväm samlade 26459 deltagare år 2012. (JWfacts, 2013)

Timonen, som har doktorerat i ämnet hur människor upplever avståndstagandet från olika religiösa organisationer, konstaterar att

"enligt undersökningen visar Jehovas vittnen mest absolut exklusivitet (2013:88). Centralstyrda och samstämmiga organisationen anser sig representera den rätta tron, när alla andra kristna kyrkor står under Satans ledning."

Jehovas vittnens samfund är hierarkiskt och totalitärt. (Holden 2002:32, 33) Högst i hierarkin står männen, som ses som kvinnans överhuvud och barnen står lägst i rangordningen. Det gynnar inte barnens rättigheter. (Bützow 2013) I boken "Du kan leva för evigt i paradiset" (1982:242), som har publicerats av Jehovas vittnen, sägs:

"Bibeln jämför barnens ställning med slavens därför, att ett barn lyder under sina föräldrars bestämmanderätt".

Personer i Jehovas vittnens ledning förstår inte alltid vilka problem deras handlingssätt skapat för barn och ungdomar. Detta gäller så väl centralledningen i USA som ledare i vårt eget land. Ledande personer är nästan uteslutande äldre män, som själva inte har barn och som har levt hela sitt liv inom samfundet. Man har i 100 år väntat på slutet som snart skall komma. Därför har man avrått ifrån att skaffa barn och uppmuntrat att istället satsa på att sprida Jehovas vittnens budskap. De ledande personerna har ofta låg utbildningsnivå och mycket lite erfarenhet av livet utanför organisationen. Eftersom Jehovas vittnen ser negativt på högre utbildning, saknar även de ledande personerna universitetsutbildning och utbildning gällande barns och ungas eventuella problem, mental hälsa och teologiska frågor. (Franz 1983)

Många ledare har arbetat närmast hela sitt liv på huvudkontoret i New York, (centralledning) eller i olika länders avdelningskontor, där barn inte är tillåtna. På dessa kontor lever de ett relativt institutionaliserat liv isolerade från omvärlden, med andra som inte heller har barn. De anser att hela världen är i djävulens våld och det är bäst för barnen att bli kvarhållna inom samfundet, till vilket pris som helst. Franz (1983) har skrivit en betydelsefull skildring av livet innanför samfundets centralledning. Han säger att ledarna har goda syften, men de gör mänskliga misstag och de inser inte vilka konsekvenser deras beslut får för miljoner vanliga medlemmar i samfundet.

3. MATERIAL OCH METOD

Medlemmar i Jehovas vittnen får inte kritisera läran. Om man framför kritik, leder det till olika sanktioner från församlingens sida. (JWfacts 2013) Av den anledningen kan man inte intervjua medlemmar i Jehovas vittnen som källa till kunskap gällande problematiska fenomen inom samfundet. Därför används tidigare medlemmar som källa för att kartlägga dessa problem.

Vi bad före detta Jehovas vittnen skriva och berätta om sina erfarenheter. Inga anvisningar gavs för vad som skulle skrivas. På så sätt styrde vi inte skribenten, utan ordet var fritt att skriva om det som kändes viktigast.

Vi fick tillåtelse att publicera 17 texter, som vi förmedlade vidare till barnombudsmannen i Finland och publicerade på Internet på adressen:

[http://johanneksenpoika.fi/lapset_nuoret/.](http://johanneksenpoika.fi/lapset_nuoret/)

Vi har analyserat texterna och lyft fram problemområden gällande barnens rättigheter. Samma teman framkommer i de ca 200 samlade berättelser som finns publicerade på Veljesseura:s Internetsida:

<http://veljesseura.org/foorum/viewforum.php?f=3.>

Vi hänvisar också till doktorsavhandlingen som Timonen har gjort (2013), där han har intervjuat före detta Jehovas vittnen. Även där framkommer samma fenomen.

Före detta Jehovas vittnen och de som vill berätta om sina erfarenheter är en begränsad grupp. Alla Jehovas vittnen har nödvändigtvis inte samma erfarenhet. Skribenternas berättelser har dock så mycket gemensamt, att man kan dra slutsatsen att det inte rör sig om enskilda händelser, utan visar på att det finns ett mönster.

Även om en del av berättelserna går så långt tillbaka i tiden som till 1970-1980-talen, och även tidigare, finns det likheter med mycket senare berättelser. Det visar på att samma problem gällande barn och ungdomar fortfarande finns kvar inom rörelsen.

Barnomskildringarna har skrivits under pseudonym, men vid behov kan till exempel barnombudsmannen eller forskare få kontakt med personerna, som skrivit berättelserna.

Vi har även använt Jehovas vittnens egen litteratur, för att visa vilken typ av material barnen utsätts för på Jehovas vittnens möten och i hemmen, där man studerar detta som om det var undervisning förmedlad direkt från Gud.

4.FÖRE DETTA JEHOVAS VITTNENS BERÄTTELSE OCH FRAMKOMNA PROBLEM UR BARNPERSPEKTIV

Här har vi samlat problem, som framkommit i berättelserna. Vi har låtit berättelserna tala för sig och därför har vi valt att använda så många direkttal. Under varje citat finns pseudonymen angiven. Vi hänvisar också till extramaterial som finns på vår hemsida. (Några av pseudonymerna har översatts till svenska, övers. anmärkning)

4.1. RÄDSLAN FÖR ONDA ANDAR

Barn till Jehovas vittnen är rädda för onda andar. Jehovas vittnen lär barnen att satan och demoner är verkliga varelser, som försöker bryta deras tro och kan visa sig för människor.

*"Jag var rädd att Satan skulle komma fram genom spegeln, för i församlingen talades det mycket om upplevelser med onda andar."
(Trodde gick sönder levde)*

"Vaktornets lära om demoner och satan var effektivt i min barndom. Det satt så djupt, jag var rädd att de bodde i vindgarderoben hemma hos oss" (Pirkko)

Jehovas vittnens litteratur beskriver hur satan och demonerna tar kontakt med människor. Till exempel i en bok från 2003, "Vi lär av den stora läraren", som är riktad för små barn, berättas det om demoner. Boken har stort typsnitt för att underlätta läsandet för barn som lär sig läsa. Boken är dock ingen sagobok, utan man lär barnen att demoner verkligen finns och att de påverkar oss människor.

"Demoner tycker om att skrämna människor. De kan låtsas om att vara döda människor. De kan även härma döda människors röst." (sidan 60, alla citat översatta från finsk text och kan skilja något från den svenska utgåvan)

"Bibeln säger att Satan är som ett rytande lejon som vill äta upp oss människor. Och på samma sätt som ett riktigt lejon helst äter unga människor, väljer Satan med sina demoner också ofta barn som sina offer." (sidan 170)

"Det är viktigt att vi vet vilka onda gärningar demoner försöker få oss att göra, så tänk på det. Vad gjorde demoner för ont när de kom till jorden för första gången? Före syndafloden hade demoner sex med kvinnor och så får änglar inte göra. Nu för tiden är demoner glada om människor struntar i Guds lag när det gäller sex. Vad säger du, vilka får ha sex med varandra? Helt rätt, bara de som är gifta med varandra.

Några flickor och pojkar har ändå sex med varandra nu för tiden, men det är fel. I Bibeln talas det om mannens könsorgan eller penis (3. Moseboken 15:1-3). Kvinnans könsorgan heter blygd. Jehova skapade dessa kroppsdelar för ett visst syfte, som endast gifta människor får njuta av. Demoner blir glada när människor gör sådant som Jehova har förbjudit. Demoner gillar till exempel om flickor och pojkar leker med varandras penis eller blygd. Vi vill väl inte göra demoner glada, eller hur?" (sidan 59-60)

4.2. RÄDSLOR FÖR HARMAGEDDON

Barnen till Jehovas vittnen är rädda för Harmageddon. Samfundet lär ut att världen som den är nu, kommer att förintast snart. På möten och i litteraturen utsätts barnen för fruktansvärda beskrivningar om hur världen kommer att gå under. Ofta tolkar barnen det så att de själva har gjort något otillåtet och kanske inte överlever. De kan också vara rädda för att närstående människor utanför samfundet kommer snart att dö i Harmageddon. Timonen (2013:273) skriver om det:

”Som barn var det förfärligt att tänka sig hur skolkompisar och familjemedlemmar, som inte var medlemmar av församlingen, kommer att förgöras i Harmageddon. Rädslan blev konkret och tung att bära för Katri och Ville, eftersom de var rädda att deras egen pappa snart skulle dö i världens undergång, så som de hade fått lära sig i församlingen och av sin mamma.”

I före detta Jehovas vittnens barndomsskildringar kommer tydligt fram, att alla var rädda för Harmageddon.

”Jag hade mardrömmar varje natt om demoner och världens undergång och det skapade ångest. Varje kväll spanade jag på horisonten, och om jag såg något underligt med mina barnaögon, (som konstig färg osv.) fick jag panik, att nu kommer det... alla dessa skrämmande bilder, som fanns i litteraturen hur människor förintast, etsade sig i mitt sinne, det var fruktansvärt ångestskapande och skrämmande. Alldeles för mycket för ett litet barn...” (Carrie81)

”Som hjärntvättat barn trodde jag ju fullt på det där, jag var så rädd för demoner och världens undergång att jag kunde ofta inte sova. Minns när jag gick i tredje klass så tänkte jag, att jag aldrig kommer till högstadiet eftersom Harmageddon kommer innan och jag kommer att dö (man hade sagt till mig att jag är ond och syndig fast jag egentligen var ett mycket snällt barn)” (Gloria)

”Som barn väntade jag på Harmageddon. Väntade att det kommer innan denna generation försvinner... Som barn var jag så rädd för sirener som man testade på måndagar, fast jag visste att det bara var ett test, samma tid varje vecka. Jag var ensam och fick panikattacker och letade efter mina föräldrar hos släktingar och i affärer. Hjärtat slog volter när jag sprang längst gatorna i snömos samtidigt som sirenerna tjöt. Jag bad och bad! Jag bad till Jesus och Gud att de ska hjälpa mig. Jag var alltid säker att jag skulle dö. Att döden är slutgiltig. Det fanns inget hopp eftersom jag inte gjorde mitt bästa.” (Trodde gick sönder levde)

Bild: sxc.hu; Iranaeus-h. Personen på bilden är inte relaterad till artikeln.

4.3. RÄDSLAN FÖR FÖRFÖLJELSE

Jehovas vittnen tror att hela världen är i Satans våld och att världen förföljer dem. I vissa länder förekommande förföljelser tolkas som ett tecken på att de är Guds utvalda folk och den enda sanna religionen. Man tror att Harmageddon börjar med att Jehovas vittnen blir fysiskt attackerade (Vaktornet 2012).

”Så småningom började jag förstå att världen kommer att förintas --- Fruktade att världens undergång skulle bokstavligen innebära att brinnande stenbumlingar ramlar ner och att jordbävningar klyver jordskorpan och jag ramlar ner i ravinerna. Jag trodde också att helt plötsligt skulle alla världens människor vända sig mot Jehovas vittnen och börjar förfölja och döda dem... Min barndom försvann under väntan på jordens undergång, när den tiden av livet borde ha varit bekymmerslöst och roligt.” (Storasyster)

”Jag var rädd för Harmageddon --- Jag ansåg inte att jag var tillräckligt god för att överleva, och jag var rädd att jag inte skulle klara förföljelsen i slutet utan skulle ge upp. Vittnen har en egendomlig vana att läsa från litteratur t.ex. berättelse om förföljelser i Tyskland under nazitiden, som Jehovas vittnen där fick gå igenom och senare även i andra länder, man nästan vältrar sig i alla dessa hemskheter och hur andra har överlevt. Jag kände alltid ångest. --- Det kändes svårt att klara sig igenom förföljelse som skulle drabba oss före Harmageddon, då vi även skulle bli torterade.” (Alien)

Utöver det som berättas här ovan, väcker även våldsamma skildringar från Bibelns berättelser ytterligare rädsla, som barnen utsätts för på församlingens möten och genom Jehovas vittnens litteratur. Vi har samlat material på vår hemsida där man kan se bilder från en bok som riktar sig för barn; ”Min bok om bibliska berättelser”.

4.4. PREDIKOARBETET FRÅN DÖRR TILL DÖRR

Man förväntar sig inom rörelsen, att även barnen deltar i predikoarbetet från dörr till dörr, för att varna andra människor om den kommande katastrofen. Alla barn deltar inte frivilligt.

”Vi var tvungna att gå i tjänsten. Jag var alltid rädd att jag skulle träffa någon jag kände och jag skämdes jättemycket. Det var verkligen inte frivilligt att gå runt och erbjuda tidningar åt folk.” (Gloria)

”Jag följde med från att jag var liten, ibland fick jag ge ett litet ”traktat”. Jag var 9 år när jag började predika självständigt vid dörr. På Rikets sal höll jag nog mitt första anförande redan som 6-7-åring. Egentligen avskydde jag predikoarbetet, men det kunde man ju inte säga högt. Eftersom alla pratade så entusiastiskt och positivt om det att ”man visst inte tvingar barn, de vill det här själva”, så hörde man ju redan som barn en färdig åsikt om saken och hur man skulle tänka och förhålla sig, hur man ska svara, om någon ställer en fråga.” (Alien)

”Jag uppfostrades till Vaktornssällskapets ombudsman. Jag lockades till att hålla övningsstal redan långt innan jag fyllt tio år och tvingades gå i tjänsten. På något sätt känner jag att de på flit tog mig till skolkompisars hem, vilket orsakade stark ångest och skamkänslor.” (Svart målad)

4.5. MÖTESPLIKT

Barnen har plikt att delta i församlingsmöten, tidigare var det tre, numer har man två möten i veckan. Möten varar i två timmar och där finns inget passligt program för barnen. Från ca 6 års åldern förväntas det att barn börjar hålla tal inför hela församlingen.

*“Jag hatade möten, som på min tid hölls tre gånger i veckan. Jag hade gråten i halsen när vi skulle gå, även om jag visste att det fanns jämnåriga barn där, som jag kunde leka med en kvart under pausen.”
(Rippeli)*

*“Jag föddes in i en vittnefamilj, och då började helvetet på jorden. Tvångsmöten, tvångspredikande, tvångsstudier... allt var man tvungen att göra hur mycket man än stretade emot... Jag var tvungen att göra framsteg, sades det, eftersom Harmageddon stod för dörren. Jag hade panik och sade att jag inte måste ... jag var ju så blyg annars också och även i skolan var det ett helvete för mig, att prata inför folk, fick panik och ångest. Jag vädjade att jag kan ju inte stå inför folk och prata. Nå ja, svaret var dömande, jag jämfördes med andra “duktiga” barn och att jag aldrig skulle utvecklas i “sanningen” om jag trampar på samma fläck. Jag klarade inte av det ändå och började på allvar frukta att jag faktiskt skulle dö i Harmageddon. Jag var ju inte tillräckligt god och gjorde inte framsteg inför Jehova... och så hatade jag möten och bibelstudier och allt som hade med vittnen att göra, och det skapade fruktansvärda skuld känslor.”
(Carrie81)*

Bild: Joni Valkila

4.6. FYSISK AGA

Jehovas vittnen har en positiv inställning till kroppsstraff. Barnen har svårt att sitta stilla i två timmar och lyssna på predikan. Många Jehovas vittnen har upplevt att fysiskt våld används för att tysta barnen. (Timonen 2013:238-240). Den stränga disciplinen anses vara bra för barnen. Bibelordet, "Den som spar riset hatar sitt barn", citeras flitigt.

"I min barndomsförsamling hade man ris i toaletten ovanför toapappershållaren... för allmän användning, om ungarna var olydiga. Och den användes nära nog vid varje möte. Jag fick också av riset rätt ofta. Ingen kom på tanken att det var olagligt." (Meikku)

"Hos oss var det verkligen hård disciplin, vi fick stryk av alla möjliga anledningar. Det kunde vara att man hade umgåtts med en skolkompis, kom för sent till möten, eller att man hade avbokat ett löfte om predikoarbete. Fysisk aga var vanligt förekommande och man uppmuntrade helt öppet att aga barn, ibland gick föräldrarna mitt i mötet iväg för att göra det (det hördes ju in i salen)." (Gloria)

"Jag fick mycket uppmärksamhet, kärlek och ledning av mina föräldrar. Fysisk aga ingick förstås också i Jv-familjens liv, jag fick en del stryk med livrem." (Svart målad)

"På 80-talet var det mode inom Jv-sekten att sätta sig mot världslig lag, så när fysisk aga blev olagligt, upplevdes det som plikt att inte lyda lagen. Minns hur mamma tog mig till bakre rummet för att få av riset, fast riset var inget vanligt ris, utan en plastros, som man stoppade tillbaks i vasen efter användningen. Det hände att jag fick sitta bredvid någon syster i församlingen, som i sin tur drog mig i håret till bakre rummet för att få pisk av plastrosen, om jag inte kunde sitta still i en timme. Skrikande och gråtande barn var helt normala grejer under mötena. Dörren till bakre rummet var stängd, men det hördes ju.

Hemma var min styvfar en självklar auktoritet. Man fick på käften så blodet rann från näsan, och i skolan fick man försöka förklara för sköterskan varför man hade blåmärken i ansiktet. Jag lärde mig tidigt att fly och gömde mig i skogen, tills den värsta vreden hade lagt sig. Ändå hade jag jämt dåligt samvete att jag hade gjort mina föräldrar ledsna. Jag tyckte inte att jag var tillräckligt lydigt barn, så som Bibeln kräver.

När jag tänker på det nu som vuxen, och själv också arbetar med frågor som gäller skydd för barnen, så tycker jag att alla vi tre äldre syskon borde ha omhändertagits. Om man växer upp under en knytnäve välsignad av religionen, finns inte en chans att växa upp till en frisk vuxen individ." (Rippeli)

"Redan som barn lärde jag mig att sitta still i ett par timmar och höra men inte lyssna, alltså helt insjunkna i mina egna tankar. Vi satt på möten 3 gånger i veckan 1-2 timmar åt gången. Jag satt still (annars fick man ris på toan eller senast hemma, det hände också), ibland fick jag rita lite. Hur skulle ett litet barn orka lyssna på konstiga religiösa teorier?"

--- Jag fick fortfarande i 16 års ålder av livremmen, den ändan som hade spännet. Fysisk aga användes inte så ofta, men det var accepterat. Min mamma gick ibland till överdrift; det är skillnad på om barnet får lite dask på ändan (vilket även det är förnedrande t.ex. om man drar ner byxorna på en 8-åring i andra, främmande människors närvaro och sedan får barnet pisk), eller om man bankar barnets huvud i väggen, eller att man drar en tonåring ut på farstustrappan och slänger i snödrivan." (Alien)

Bild: iStockPhoto

4.7. VÄGRA FIRANDEN

Jehovas vittnen isolerar sig från omvärlden och sina släktingar genom att vägra fira de flesta högtidsdagar. Att delta i firandet är i många fall strängt förbjudet och deltagandet kan leda till uteslutande. Förbjudna är till exempel födelsedagar, nyår, påsk, första maj, mors- och farsdagar, midsommar, nationaldag, jul (se Jehovas vittnens publikation, Skolan och Jehovas vittnen). Förbudet utesluter Jehovas vittnen ur många yrken, som kräver deltagande i dessa firanden. Kapellmästare Anna-Maria Helsing, ett före detta Jehovas vittne, berättar till exempel i en tv-intervju hur hon som medlem i Jehovas vittnen hade svårt att anpassa sitt yrkesutövande med livet i församlingen. (Yle, 2013)

*”Man fick alltid försvara sig, att man inte ens skulle vilja fira jul, att det var trevligt att gå på möten osv.. Men egentligen drömde jag om att fira jul, speciellt. Önskade att jag hade fått åtminstone en julkalender, jag var så förtjust i dom. I skolan fick jag i 1.-2. klass öppna luckan när det var min tur, det var så spännande, fast jag fick dåligt samvete efteråt. (Jag berättade förstås inte till mina föräldrar). Hemma bläddrade jag i Anttilas julpostorderkatalog och drömde om juldekorationer och julklappar.”
(Alien)*

”Som barn var jag stolt över att vara ett Jehovas vittne. Men när jag hade börjat grundskolan, kom tvivlet så småningom. Jag började skämmas över att berätta att jag var ett vittne. Det var pinsamt när andra barn hade med sig godis till skolan när de fyllde år, men själv kunde jag inte bjuda tillbaka. Alla skolans festligheter var vi tvungna att hoppa över, de var obibliska.” (Rippeli)

”Jo, jag har väl något slags trauma... och bitterhet mot organisationen. Den fördärvade min barndom. Man var tvungen att vara annorlunda, fick inte delta i firanden, fast man ville.” (Carrie81)

4.8. ENSAMHET OCH ISOLERING I SKOLAN OCH FÖRSAMLINGEN

Barn till Jehovas vittnen upplever utanförskap. I skolan är de annorlunda på grund av sin tro (Timonen 2013:274). Samfundet håller sina barn åtskilda från omvärlden på många sätt. Församlingens aktiviteter kräver mycket tid, man ser inte positivt på andra fritidssysselsättningar och man får inte delta i ”världsliga” firanden. Även församlingens liv kan missgynna barnen, om de inte är ”duktiga” Jehovas vittnen. Barn och ungdomar kan sakna vänner, då de inte får umgås med ”världsliga” kompisar, men kan också sakna vänner inom församlingen. Jehovas vittnens litteratur ger råd hur man bör undvika vissa personer även inom församlingen:

”Paulus skrev: ”Dåligt umgänge fördärvar de goda vanorna” --- Principen som Paulus varning syftar på här, passar både på umgänget inom, som utanför församlingen, vilka vi umgås med. (1.Kor. 15:12,33) Naturligtvis vill vi inte undvika att umgås med våra andliga bröder och systrar för att de råkar tycka annorlunda angående något personligt. (Matt. 7:4,5; Rom. 14:1-12) Men om några betar sig opassande eller uttrycker bitterhet eller klagande attityd, så bör man vara försiktig med umgänget. 2. Tim. 2.20-22)” (Vaktornet 15. 7. 1997 s.18 - alla översättningar från den finska texten, övers. anm.)

”Även innanför församlingen kan det förekomma ohälsosam påverkan, om vi väljer andligen svaga individer som våra nära vänner. (1.Kor. 15:33; 2.Tess.3:14) (Vaktornet 1.8.1999 s.24,25)

Därtill har vissa orter bara en liten grupp Jehovas vittnen och de flesta är äldre personer. Eftersom utomstående kompisar är förbjudna, finns det inte så många att välja mellan, om barnet önskar sig vänner i sin egen ålder. Därför är många barn och ungdomar ensamma både i skolan och i församlingen.

”Jag önskade att jag skulle vara fullkomlig som Jehovas vittne. Jag skaffade inte heller några ”världsliga” vänner som barn, och eftersom jag var mobbad under hela min skoltid i grundskolan, så fanns det inga heller.

Minns inte en enda gång att någon jämnårig från församlingen skulle ha velat vara med mig. Inte ens när de såg mig ensam på skolgården sparkades på stenar. Inte en enda kom fram för att leka eller prata med mig. Vi gick ändå på samma skola i sex år. Sex långa år då jag kände att jag var en konstig, avskryvård varelse som ingen ville prata med.” (Trodde gick sönder levde)

”Man fick inte hänga med skolkompisarna, man skulle ha vänner bara från vittnefamiljer, som hade ett gott ryckte om sig. Jag skämdes jättemycket om det kom på tal i skolan, att jag tillhörde Jehovas vittnen. Jag hade velat vara med på alla evenemang i skolan, men man fick ju inte. Under religionslektioner fick jag sitta ensam i korridoren. Skolkompisarna retade mig för min religion vilket ökade skamkänslorna.” (Gloria)

”Som barn tänkte jag förstås att läran var rätt, eftersom man ju inte fick någon annan information heller, och nästan alla man umgicks med och all fritid tillbringades med andra familjer som också var med i samfundet.

--- Ungefär hälften av skoltiden var jag retad i skolan mest p.g.a. religionen, oftast verbalt och genom utfrysning. Några klasskamrater pekade finger, kallade med namn, andra hängde på där och resten accepterade tyst. Ingen försvarade mig. Min mamma försökte ingripa och pratade med den värsta mobbaren, men det gjorde saken värre. Vet inte om några lärare såg det, skulle tro att de bara blundade för det, de kunde ju inte vara helt döva heller.

--- Av någon anledning hade jag också svårt att hitta några vänner i församlingen. Antingen fanns det inga jämnåriga eller så passade vi inte ihop helt enkelt.

--- Jag hade verkligen dåligt självförtroende hela barndoms- och ungdomstiden då jag hade upplevt så mycket bortstötning. Min mamma skällde också ofta på mig. Jag fick förhandla i årtal om i vilken ålder man får börja sminka sig. På möten och sammankomster hade unga flickor snyggat till sig; det var vanligt att man använde mycket tid och möda för att vara vacker på dessa tillställningar. Jag ville också se bra ut, men min mamma kommenterade och kallade mig ibland till och med för ”hora” när jag stod framför spegeln.

--- Jag var på många sätt konstig; min klädsel, religionen, att jag inte lyckades få kompisar, att jag inte hörde till.” (Alien)

"Världsliga" skolkompisar fick man inte träffa – sista gången jag hade en kompis hemma var när jag gick i tredje klass. Sista gången jag själv var hemma hos en världslig skolkompis var när jag gick i fjärde eller femte klass." (Filippos)

"Antingen gick man på möten eller så gick man och grät... jag hade inte en enda kompis där, jag var helt utomstående och därtill var jag hatobjekt för en tjej där. Hon retade mig jämt, spottade på mig eller skällde ut mig. Ingen gjorde någonting åt det. Ändå krävdes det av mig att jag skulle skaffa vänner bland andra vittnebarnen och inte bland de "världsliga" barnen. De enda vänner jag hade var "världsliga" vilket inte var så populärt. Jag hade gärna haft vänner i församlingen så att det skulle ha varit lite roligare att gå dit, men jag kom aldrig in i den kretsen." (Carrie81)

"I skolan fick jag lida av mobbning för religionens skull, då jag inte ens fick gå på livsåskådningslektioner, och det uppmuntrades annars med att man skulle predika vår religion i skolan." (Svart målad)

*"Någon normal barndom eller tonårstid har jag inte upplevt på grund av den här saken. Mötena tog mycket tid. Jag var mobbad för min "tro" osv. "Där går den där j*vla jehoovas" var rätt klassisk. Det är klart, en ung människa vars självförtroende är på minusgrader av en viss anledning, är riktig godisbit för mobbare." (Mir)*

Bild: iStockPhoto

4.9. NEGATIV INSTÄLLNING MOT UTBILDNING

Jehovas vittnen ser inte positivt på att man skaffar sig högre utbildning. (Timonen 2013:243-245)

"Efter grundskolan började jag på yrkesskola, eftersom man i vår församling inte såg med blida ögon på dem som sökte till gymnasiet. I själva verket kunde jag inte tänka mig att skaffa en längre utbildning heller, man sade att grundutbildning var ju bra och ha, så att man klarar sig, men övrig utbildning är bara slöseri med tid och Satans knep att förvillia." (Gloria)

"I skolan klarade jag mig riktigt bra, fick bra betyg och så. Men efter grundskolan ville jag inte fortsätta med studier, det var också för svårt att tänka sig att gå i samma skolor som mina tidigare mobbare. Och föräldrarna uppmuntrade inte heller till fortsatta studier." (Alien)

4.10. DEN KONTROLLERADE SEXUALITETEN OCH TIDIGA ÄKTENSKAP

Jehovas vittnen lär ut att sex är endast tillåtet inom äktenskap. Onani är synd, som man ska erkänna inför församlingsäldsten. Många gifter sig unga, i ca 17-19 års åldern. Skilsmässa är närmast omöjligt och äktenskapet som man ingått i unga år, ses som ett livslångt åtagande. Det skapar problem, ifall valet av äktenskapspartner visar sig vara mindre lyckat. Sexuella minoriteter är i en särskilt svår situation, eftersom de vet att de aldrig kan leva ut sin sexualitet på ett accepterat vis inom Jehovas vittnen.

"En av de fulaste manipulationsknepet som Jv har är att skrämja med boken "Ungdomar frågar" och få barnen känna, att det är skamligt att tillfredställa sig själv, något som egentligen är helt naturligt. Det skapar skammens atmosfär och orsakar svårigheter för resten av livet." (Svart målad)

"Det är väl inte så förvånande att när man träffade den förste bästa unge man, som man sällskapade med lite mer på allvar, blev han också den första maken. I de kretsarna sällskapar man bara om man tänker ingå äktenskap. Jag gifte mig mycket ung. Tiden vi sällskapade var kort och som ung och osäker hade jag nog inte kunnat göra slut heller, - eller förstått att han visade tecken på begynnande alkoholism." (Alien)

"Jag försökte förneka mina känslor eller tänka att det går över. Jag var 10-årig när vi flyttade till en annan ort och jag lärde känna min första förälskelse. Först då fattade jag. I början trodde jag att jag var lesbisk. Lite senare i tonåren blev jag även intresserad av killar. Under den tiden tänkte jag, att jag var riktigt syndig. Diktigt dålig. Rutten inuti." (Tuuliam)

4.11. DOPET

Barn till Jehovas vittnen döps vanligen i 9-16 års åldern. De som döps så tidigt förstår nödvändigtvis inte vilka konsekvenser dopet innebär senare i livet. Om ett döpt vittne lämnar samfundet, krävs det att alla Jehovas vittnen fryser ut henne/honom, inklusive familjen och nära släktingar, så som syskon och mor- och farföräldrar. (Timonen 2013:310,311)

”Jag blev döpt som 13-åring, eftersom vännerna i församlingen började ”pressa” mig och fråga varför jag inte hade döpt mig än. Jag visste inte vad dopet innebar i praktiken.” (Gloria)

”Jag blev döpt i ”mogen ålder”, som 13-åring. Efteråt har jag tänkt att hur i hela friden kan någon tillåta en halvstor unge ta ett beslut som gäller resten av livet och sedan uppriktigt påstå, att det gjorde barnet efter eget beslut (och av egen fri vilja). (Mag Mell)

”Som 12-årig tog jag fram triumfkortet; jag sa att jag skulle låta mig döpas. På så sätt fick jag en stunds uppmärksamhet, alla gratulerade mig på sammankomsten där jag döptes. Det var som en öm smekning för ett osynligt barns själ.” (Anna)

4.12. UTFRYSNING

Ledande äldsten inom Jehovas vittnen dömer en person som blir utesluten eller lämnar samfundet till utfrysningsstraff. Straffet gäller fram tills att syndaren återvänder till församlingen som ett Jehovas vittne. Att återvända är inte lätt, det kräver månader av mötesbesök under förnedrande former, då ingen får umgås med den återvändande. Därtill måste Jehovas vittnens äldste bli övertygade om att personen avser i fortsättningen att acceptera och följa samfundets komplicerade och detaljerade regelverk och lära. För många som lämnat, eller blivit uteslutna, är straffet i praktiken på livstid. Den som är utfrusen får man inte hälsa på eller tala med. Det gäller även nära anhöriga, så som föräldrar, syskon, vuxna barn, eller mor- och farföräldrar. Somliga som vuxit upp i samfundet och lämnat det, har förlorat alla sina närmaste. Även minderåriga kan drabbas av utfrysningen.

Ibland har föräldrar kontakt med sina barn fram tills de blivit myndiga, men bryter sedan helt kontakten med dem, eftersom de pressas från församlingens sida. (Timonen 2013:88, 303-311; Ruoho 2013:314-329)

”Jag visste vad som skulle komma om jag lämnade församlingen. Jag ville inte hamna där. Hade ångest i tre år, hela gymnasietiden. Ont i huvudet varje dag. Gick i skolan på dagarna, jobbade med pappa på kvällarna och låg vaken på nätterna. I bästa fall sov jag fyra timmar per natt – ofta gick det ett par dygn utan att jag hade sovit ett blund. Under sista året i gymnasiet bestämde jag mig att stå ut och flytta hemifrån och lämna när skolan var klar.

Jag kämpade hårt med mig själv. Många gånger tänkte jag på självmord. Jag hade en kniv på bröstet när jag låg i mitt rum och grät, jag kände att jag satt i fångelse när jag väntade att dagarna och nätterna skulle gå.

Under de senaste tio åren har jag bara sett min lillasyster kort på avstånd två gånger, min mamma tre gånger. Min storebror är äldstebröder i min tidigare hemförsamling, så han ringer ibland. Oftast samtidigt som min far ringer. Jag kan inte säga att jag har någon kontakt med mina släktingar. Alla mina kusiner är också med i sekten. Alla mina ungdomsvänner har vänt sig bort när de sett mig ute.” (Filippos)

”Många upplever att de lider mycket av utfrysningen, men för mig var det en lättnad när jag som 16-åring tog ett radikalt geografiskt avstånd och flyttade hemifrån. Jag kände att eftersom man inte ska ha någon kontakt, så behöver jag inte ha att göra med mina föräldrar.” (Anna)

”Efter flera om och men kunde jag som 16-åring berätta till mina föräldrar, vilket slags liv jag hade levt, då hade jag för första gången provat på sex med både tjejer och killar och jag sade rakt ut att jag inte tänkte välja deras livsstil längre.

Jag slutade gå på möten, så småningom förlorade jag all kontakt med mina vänner, alla slutade prata med eller hälsa på mig. Mina föräldrar förbjöd mig att kalla dem mamma och pappa.

Som 17-åring flyttade jag till en egen lägenhet. Och slutade jobba på mina föräldrars firma. Efter det hörde de av sig var tredje månad, för att kolla om jag fortfarande levde. Ibland grät min mamma, ibland skällde hon på mig och det hände att hon bara la på utan att säga något alls. Pappa ringde aldrig.” (Tuuliam)

4.13. DÖMANDE KOMMITTÉ

Jehovas vittnen har ett eget rättsväsende som utreder misstänkta missgärningar och dömer ut straff, som i lindrigaste formen är en markering som dåligt umgänge inom församlingen. I allvarliga fall är straffet uteslutning vilket följs av utfrysning ur gruppen. Om man misstänker ett allvarligt brott mot reglerna, sammankallas en dömande kommitté, som förhör den misstänkte bakom stängda dörrar. (JWfacts, 2013b; Valkila 2011)

Man kan bli utesluten ur Jehovas vittnen på grund av allvarliga missgärningar som till exempel: ifrågasättande av sällskapets läror, sex utanför äktenskapet, homosexualitet, kontakt med en utfrysad person, abort, medlemskap i en annan religiös sammanslutning eller deltagande i en annan religions tillställning, bedrägeri, stöld, tobaksrökning, dråp, mord, spel på pengar, hädelse, ljugande, alkoholism, narkotikamissbruk, deltagande i politisk aktivitet, firande av högtidsdagar eller helgdagar som till exempel jul, militärtjänst, (civiltjänst är tillåten från 1996). Därtill kan man bli utesluten om man har felaktig inställning, till exempel kritiserar församlingens äldste. (JWfacts 2013b)

De flesta som drabbas av dömande kommitténs förhör är unga medlemmar. Även minderåriga förhörs och om de blir uteslutna eller lämnar självmant, blir de också utfrysade.

”Kommittén är ett kapitel för sig och vi blev korsförhörda min pojkvän och jag, när vi hade sällskap, alltså båda åtskilda, så att vi inte kunde prata ihop oss. Jag vet inte riktigt vad vi var misstänkta för, det förekom förstås en del alkohol bland ungdomar och det fick vi frågor kring och det är klart pinsamt, när tre äldre män förhör en ung tjej om intima detaljer, om vi hade gjort ditt och datt med pojkvännen. Men förvånande nog hade min pojkvän inte fått samma frågor om intima saker. Det kan finnas än idag förhöringsprotokoll angående dessa saker i något hemligt arkiv i församlingens gömmor, för man dokumenterar allt sånt.” (Alien)

4.14. TVIVLET SOM PSYKISK BÖRDA OCH DUBBELLIVET

Många som växer upp i Jehovas vittnen tror inte på rörelsens läror. Det leder till inre slitningar, då rörelsen hävdar att de har sanningen och är den enda vägen till frälsning. Att kritisera lärorna och utveckla ett eget sätt att tänka, är inte något verkligt öppet alternativ för unga medlemmar. Många unga Jehovas vittnen hamnar i en psykiskt påfrestande situation, där de lever ett dubbelliv mellan kraven från församlingen och familjen och mellan rollen de spelar i skolan bland sina "världsliga" vänner – som de egentligen inte borde ha. Att tvivla på tron är en tung psykisk börda för barnet, då de så småningom börjar förstå, vad det skulle innebära att lämna församlingen och bli utfrys.

"Jag avskydde redan tidigt inställningen till homosexuella och så kallade "världsliga". Allt hyckleri var också jätteäckligt och jag började tillbringa min tid i "dåligt" sällskap. Bara då kände jag mig lycklig och att jag följde min egen väg, inte någon avlägsen guds idéer.

Att ljuga, låtsas och leva ett dubbelliv tillhörde min vardag de följande tio åren. Jag tänkte hela tiden på att lämna, och att jag skulle ta livet av mig." (Avhopparvarg)

"När tvivlade jag för första gången? När jag hörde att det var människors verk. Som barn hörde jag, att någon hade grundat min "sanna religion" och börjat samla folk kring den. Som barn var jag ängslig för jag tvivlade. Mitt 9-åriga ansikte tittade tillbaka i spegeln anklagande." (Trodde gick sönder levde)

Bild: Corel, Alfa-Tiimi

4.15. SVÅRIGHETERNA ATT BRYTA SIG LOSS FRÅN RÖRELSEN

Barn och ungdomar inom Jehovas vittnen är på många sätt bundna till rörelsen. Sociala kontakter knyts mest inom samfundet. Även äktenskapspartnern väljs redan tidigt bland dem som tillhör rörelsen. Rörelsen erbjuder en identitet och en färdig världsbild. Världen utanför upplevs som ond och fientlig och som ett fritt spelrum för onda andar. De som lämnar rörelsen anses sjunka djupt i fördärvet. Vilket också kan ske om individen förlorar allt i livet.

Jehovas vittnen strävar efter att redan tidigt binda barnen och ungdomarna till samfundet, genom att ge dem uppgifter i rörelsens tjänst. Frivilligtjänst är inte i sig något problem, men samfundet får ungdomarna att avstå från att utbilda sig, att ha andra fritidsintressen, att skaffa sig en yrkeskarriär och avstå från att skaffa en familj, för att istället mer fritt kunna delta i samfundets arbete utan någon ersättning. Ungdomarna tror att det gäller en kort period, eftersom de väntar på världens undergång. Egentligen tjänar de en organisation i årtal, utan att se något annat sätt att leva sina liv. På några år hamnar ungdomarna så pass mycket på efterkälken jämfört med andra jämnåriga, att det är omöjligt för dem att uppnå sin fulla kapacitet, även om de senare i livet lämnar rörelsen och börjar förverkliga andra drömmar.

”Att byta skola på högstadiet var väldigt svårt, och resten av skolan var ett långt lidande. Jag tog aldrig upp det där med religion längre, men det är klart att klasskompisarna visste. Jag var aldrig med på nåt roligt som ordnades åt ungdomar efter skolan. Nå, det var väl ingen som frågade mig heller, men jag hade ändå inte fått lov av föräldrarna. Om jag hade haft vänner utanför rörelsen, hade jag säkert vågat protestera mer hemma och hade kunnat lämna religionen tidigare, nu blev det först som ung vuxen. Men eftersom jag inte hade nåt alternativ att välja utanför heller så levde jag det liv som stod till buds.” (Alien)

Många barn och ungdomar, men även vuxna, är i viss mån med i rörelsen mot sin vilja. Timonen tar upp det i sin doktorsavhandling (2013:125) där det berättas om ett tidigare Jehovas vittne:

”Det dröjde innan jag lämnade, eftersom Jehovas vittnen inte får någon träning i att fatta egna beslut och eftersom det är så tungt att lämna församlingen. Trots alla motstridigheter och all meningslöshet var församlingen den enda trygga plats jag kände till. Trots allt tvivel, fanns det någonstans i ”det undermedvetna” alla varningar från avfällingars hårda öden och läran om att världen är i Satans våld. Jag stannade kvar också av rädslan att bli utfrysad och av misstanken att Harmagedon kanske ändå skulle komma en vacker dag. Man var inte kvar på grund av positiv tro eller erfarenhet av Gud eller förväntan av att paradiset skulle komma.”

Bild: iStockPhoto

4.16. ÖVRIGA PROBLEM

Denna redogörelse är begränsad, och det kan finnas flera övriga problem som barn och ungdomar inom Jehovas vittnen kan möta. Enligt den kännedom vi själva har om rörelsen, vet vi att Jehovas vittnen ställer sig tveksamma till att söka professionell hjälp inom mentalvården och även hos vissa myndigheter. Redan som barn får medlemmarna lära sig att vara misstänksamma mot världen utanför rörelsen och att det kan vara rätt att ge missvisande information, om det gynnar rörelsens sak.

Jehovas vittnen försöker även hindra sina medlemmar att ta blodtransfusioner. Detta gäller även minderåriga barn. I Finland kan barnen omhändertaras och ges blodtransfusioner, trots att föräldrarna vägrar den vården, om barnet behöver nödvändig vård. (Finlex 2000) (Övers. anmärkn. samma praxis gäller i Sverige)

Utomlands har det kommit fram ett antal pedofilfall inom Jehovas vittnen. Rörelsens uppbyggnad har ett flertal egenskaper, som kan gynna förekomsten av sexuella övergrepp. (Valkila 2013) I Finland har ett pedofilfall inom rörelsen kommit fram. Fallet fick uppmärksamhet i nyheterna 2008 och gällde en äldste inom Jehovas vittnen, som dömdes för pedofilbrott. Mannen var en s.k. kretstillsyningsman som i kyrkans organisation kan jämföras med biskop. Han utnyttjade fyra 5-11 år gamla flickor. Nyheten finns att läsa på:

http://johanneksenpoika.fi/uutiset/jt_pedofilia_2008.html

Bild: iStockPhoto.
Personen på bilden är inte relaterad till artikeln.

5. SLUTSATSER

En organisation som betonar likriktning så starkt kan fungera, om individen anpassar sig till organisationens normer. Men många medlemmar i rörelsen vill inte leva resten av sitt liv i en fundamentalistisk domedagssekt och då hamnar de i konflikter med rörelsen. Timonen 2013:310-311) skriver om det:

”Inom Jehovas vittnen ser man dopet som något frivilligt, där individen medvetet förbinder sig att följa rörelsens regler. Den som låter sig döpas skulle alltså gå med på att bli utfrysad om han/hon lämnar Jehovas vittnen. Jehovas vittnen betonar att dopet är ett beslut, som fattas av en vuxen människa, vars mognad man konstaterar. Men många dopkandidater är 13-14-åriga barn som levt hela sitt liv inom rörelsen. Man har skäl att fråga sig om en så ung person är mogen att fatta ett livslångt beslut och är beslutet verkligen så frivilligt? Om medlemmen sedan längre fram i livet inte kan hålla fast vid sitt beslut, - ett beslut som fattades under inverkan av uppväxtförhållanden -, ska han/hon då bara acceptera att inte längre umgås med sin familj alls? Om man bara kvittar frågan med svaret, ”det är frivilligt att vara ett Jehovas vittne”, har man missat det väsentliga i frågan. I mitt material framkommer det att det i själva verket inte fanns några alternativ, och att världen utanför förblev delvis så främmande för den som önskar lämna att det inte fanns någonstans att ta vägen, om man inte först hade förberett sig genom att leva ett dubbelliv en tid.”

Vi anser att religionsfrihet är en viktig mänsklig rättighet. Religionsfrihet är en mänsklig rättighet som ger en religiös sammanslutning rätt att vara verksam. I FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna uppfattas dock religionsfriheten först och främst som en individuell rättighet. Människor måste även ha rätt att ändra sin övertygelse, utan att det leder till sanktioner eller straff från någon religiös sammanslutning.

Före detta Jehovas vittnen är en utvald skara som här berättar om sina erfarenheter från sin uppväxt. Å andra sidan har vi också gallrat bort tråkiga erfarenheter. Textförfattarna har själva haft två vänner, som i år (2013) har tagit sitt liv. Båda hade vuxit upp i en Jehovas vittne-familj. Vi kände de båda ända från barndomen och ungdomsåren och de dog i 30-40-års åldern. Båda isolerades redan i grundskoleåldern, vilket kunde ha en negativ inverkan senare i livet. Livet i Jehovas vittnen hade lämnat sina spår. Ingendera av dem är bland oss längre, för att berätta om sin uppväxt. Vi känner till flera liknande fall, både bland medlemmar i Jehovas vittne och före detta vittnen. De problem som vi redovisat om i dokumentet leder till förtvivlan. Inom Jehovas vittnen tiger man om dessa problem och sopar dem under mattan.

Vi hoppas att barnombudsmannen överväger att en mer grundlig utredning gällande barnens situation inom Jehovas vittnen kunde göras, och hur man skulle kunna ingripa för att lösa dessa problem. Även en mer omfattande utredning bland religiösa samfund skulle vara önskvärd. Enligt UUT:s erfarenhet förekommer liknande problem bland pingstvännen, gammellaestadianer, andra väckelserörelser och mormoner. Rädda barnen har gjort ett motsvarande utredningsarbete i Norge. (Egge 2005)

En möjlighet kunde vara att ordna specifika stöd för de barn, ungdomar och redan vuxna som vill lämna rörelsen. Tidigare Jehovas vittnens förening och UUT hjälper människor som blir ensamma med medmänskligt stöd, men även mer omfattande samhälleligt stöd saknas. Till exempel inom hälso- och sjukvård samt socialtjänsten behövs mer specialkunskaper i hur man kan bemöta och hjälpa personer som lämnat Jehovas vittnen och andra liknande samfund.

Samhället borde kräva att religiösa samfund står för de kostnader som deras verksamhet orsakar genom att det skapar problem och lidande för individen. Borde till exempel Jehovas vittnen ersätta kostnaderna för terapi, som tidigare medlemmar behöver på grund av skadorna? Jehovas vittnen har samlat stora ekonomiska resurser via donationer, testamenten och genom frivilligverksamhet. De har utnyttjat samhällets resurser utan att ha betalat knappt eller inte alls någon skatt. De som farit illa hjälps inte genom samfundet, utan man knuffar dem till samhällets omsorg, utan någon utbildning eller skyddsnät, psykiskt nedbrutna. Samhället bekostar indirekt denna verksamhet genom att det erbjuder Jehovas vittnens religiösa samfund sina tjänster, utan att kräva någonting i gengäld.

Enligt finsk lag ska en registrerad religiös organisation respektera de grundläggande mänskliga rättigheterna i all sin verksamhet. Man kan med goda grunder ifrågasätta om Jehovas vittnen verkligen gör så. Någon religionsfrihet kan man inte tala om när det gäller barnen som växer upp inom samfundet, och någon god väg ut finns det inte heller för dem.

KÄLLOR:

- Bützow, Auri (2013). Lasten asema ja lastensuojelun erityispiirteet suljetuissa uskonnollisissa yhteisöissä. Pro gradu –tutkielma.
- Egge, Marit (2005). Regardless of Faith, Memoirs of Childhoods in Isolated Faith Communities. Save the Children Norway.
- Finlex (2000). Lapsen huostaanotto - Sijaishuolto - Potilasoikeuslaki - Jehovan todistaja. 10.3.2000.
<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/muut/2000/200000530>.
- Franz, Raymond (1983). Crisis of Conscience. Atlanta, Commentary Press.
- Holden, Andrew (2002). Jehovah's Witnesses, Portrait of a Contemporary Religious Movement. London, Routledge.
- JWfacts (2013a). Service year report of 2012.
<http://www.jwfacts.com/statistics/charts/2012-watchtower-publisher-report.pdf>
- JWfacts (2013b). Disfellowshipping and Shunning.
<http://www.jwfacts.com/watchtower/disfellowship-shunning.php#reasons>
- Pew Forum (2008). U.S. Religious Landscape Survey.
<http://religions.pewforum.org/>
- Ruoho, Aila (2013). Päästä meidät pelosta, hengellinen väkivalta uskonnollisissa yhteisöissä. Helsinki, Nemo.
- Timonen, Jukka (2013). Todellisuudesta toiseen, identiteetin rakentuminen uskonnollisista yhteisöistä irtautuneiden elämäkertomuksissa. Joensuu, Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura.
- Turun Sanomat (2013). Lapsen asemasta uskonnollisissa yhteisöissä vain vähän tietoa. 14. heinäkuuta, sivu 10.
- Valkila, Joni (2011). Kartetun kohtalo. Teoksessa: Kouros (toim.) Iloisen talon kellareissa. Helsinki, Into Kustannus.
- Valkila, Joni (2013). Mikä altistaa uskonyhteisöjä seksuaalisen väkivallan esiintymiselle? www.kotimaa24.fi/blogit/miksi-uskonyhteisoejen-keskuudessa-esiintyy-seksuaalista-vaekivaltaa
- Vartiotorni (2012). Miten tämä maailma tulee loppuunsa? Julkaisija: Jehovan todistajat.
<http://www.jw.org/fi/julkaisut/lehdet/w20120915/maailma-loppu/>
- Yle (2013). Kapellimestariuden hintana oli suvun menettäminen.
http://yle.fi/musiikki/klassinen/juttuarkisto/kantapoyta-ohjelman_haastattelussa_kapellimestari_anna-maria_helsing_39079.html